

Zabavno berilo.

Originali iz domačega življenja.

Druga vrsta.

I. Slovenski Nikodem.

Spisal dr. V. Zarnik.

(Dalje.)

Globoko izdihne pri zadnjih besedah; smilil se mi je v srce, vzamem ga pod pazduho in vlečem ga v krčmo k Mocarju na bokal vina, kjer je že bilo izvrstno domoljubno društvo iz Vipave, iz Postojne in iz Razdrtega zbrano. Bilo je polno botilj na mizi, v društvu je bilo že precej dobre volje, kajti sprejelo nas je, glasno „živio“ kričé. Namignem svojim prijateljem in predstavim vsem Boštjana za slavnega domačega pesnika in literata, ki ima zdaj v žepu rokopis ravno danes dodelane epopeje pod naslovom „die tapferen Mädchen von Šiška“ (hrabre Šišenčanke) iz turških vojská; ako to delo, dostavim, enkrat beli dan zagleda, postanejo Homer, Camoens in Ossian sami navzarji proti Boštjanu. — Vse društvo je navdušeno soglasno zahtevalo, naj ga nam bere in naj nas prve z nesmrtnim delom počasti. Pa vse prošnje in vsi pozivi so bili bob ob steno, kajti Boštjan nam ni hotel na nobeni način rokopisa pokazati, ostal je trdovraten in molčeč. Še le čez kake pol ure, ko so se mu kake tri čaše Vöslavca po žilah pretekale, začne me pod mizo za škric vleči, da bi poprejšnjo misel še enkrat sprožil. Spomnil me je naše pravlice, kako je prišel sosed k sosedu, kjer so ravno jedli žgance in h katerim ga vsi povabijo, naj saj enkrat zajme, on se pa z vsemi štirimi brani. Videč pa, da grejo žganci h koncu, hitro poprašá, kaj ste že poprej rekli, ali ne da bi jaz k žgancem sedel? kaj? Omenim spet društvu, da je Boštjan pripravljen „hrabre Šišenčanke“ brati, pa bilo je že preveč dobre volje, da bi imelo društvo posluh za take užitke. Stari bogati Koloratar iz Razdrtega naredí predlog, da bi ga jaz z Boštjanom v Razdrtem enkrat obiskal, kjer ga bodo tamkajšnji rodoljubi gotovo tako praznovali, kakor se to spodobi pravemu pesniku. Vsi smo bili s tem predlogom zadovoljni, najbolj pa Boštjan, kajti hotel je tudi slavljén biti od krasnega spola, ker Koloratar je imel 3 prelepe domoljubne hčerke Tončko, Nežko in Maričko. Zmenili smo se bili za veliki šmaren.

Pišem zarad vseh priprav Koloratarju in Marički, ki je bila kaj bistroumna in za vsako dobro šalo občutljiva, posebno povdarjaje, da želi naš pesnik, da bi ga na postojnskem kolodvoru z odprtim koleseljem z zelenim gunjem ali kocem pogrnenim počakali, kajti to je bolj „pesniško“ nego kočija. Boštjan je rekel: to se pravi, peljati se „wie ein Landpachtar.“

Ko se 15. avgusta s „slavnim“ gostom po železnici v Postojno pripeljem, čakal naju je sam stari Koloratar praznično oblečen na kolodvoru. Kar se voza tiče, ni bila samo Boštjanova želja popolnoma izpolnjena, nego bil je napravljen za-nj tabernakel iz zelenih vej prepleten z lavorikami. Ko s Koloratarjem ponosa polnega Boštjana v tabernakel posadiva, s strašno silo sem se komaj komaj zdržal, da se mu nisem na ves glas v obraz zasmel. Jaz sedem k Koloratarju in kot blisk smo šli proti Razdrtemu. Boštjan je bil bled kot zid svoje „hrabre Šišenčanke“ v rokah držeč; srce mu je hotelo od nepopisnega veselja počiti. Ko nas pri Koloratarji zagledajo, začnejo možnarji pokati, da se je vse treslo. Pred hišo je bilo okolo 20 prijateljev zbranih, naravno med njimi vsi znanci od Mocarja, nas z gromovitimi živio-klici pozdravljaje. Se ve, da so si

skoro vsi z rutami usta tiščali, da jim ni smeh v hajal, ko dva najkrepkejša iz množice stopita, Boštjana pod pazduho primeta in ga iz tabernakelna izlečeta. Ker je bilo ravno poldne, šli smo vsi k obedu, kjer so Boštjana na čelo mize posadili med Nežko in Maričko. Izvrsten lipavec je kmalu blede lice Boštjanu pobarval in bil je do črne kave že skoro preveč dobre volje. Po črni kavi ga peljemo na oder, kjer je bila zelena miza „auf pachterisch“ za branje „Šišenčank“ pripravljena. Boštjan si v črnem fraku in v rumenih rokavicah pripogne na vse strani, sede in začne brati. Bral je od početka z lepo donečim, umerjenim glasom, ali kmalu je v ekstazo prišel, začel je kar kričati, agiral in mahal je tako z rokama, da si je 3krat naóčnike zbil. Nihče se ni mogel v društvu več držati, soglasno smo se tako smejali, da smo se za trebuhe držali in z nogami teptali. Ali Boštjan je bil v svoji ekstazi gluh in slep, čedalje hujše je razgrajal in upil, z mizo in stoli je ropotal, in ko je prišel v branji do mesta, kjer Šišenčanke Turka s poleni, burklami, loparji in metlami napodé, bali smo se, da ne bi med nas jel miz in stolev dreviti. Ko je nehal, od samega smeha se smo vsi jokali in neznano mu ploskali.

Nežka in Tončka stopite predenj in ga peljete z odra doli na vrt na mali griček, okolo kterege so bili pevci, godci zbrani in sila prostega radovednega ljudstva. Bilo je že precej proti večeru. Zdajci postavita na griček Boštjana kot žrd, ki je plašno kakor zajec okolo sebe gledal, kaj namerjajo z njim. Kmalu stopijo Tončka, Nežka in Marička, bele kot vile oblečene, predenj, Tončka in Nežka mu rdeč plašč z zlatimi franžami okolo pleč ogernete, Marička mu pa podá v roke „hrabre Šišenčanke“ okusno z lavorikami povite, na glavo mu pa postavi zelen venec iz figovega perja rekoč: Bodite mi pozdravljeni, slavni, preslavni pesnik! Kakor so stari Grki svoje slavne pesnike pri olimpskih igrah z lavorom venčali, kakor so pred 300 leti Torquata Tassa v Rimu na kapitolu sijajno za pesnika kronali, tako venčam vas z vencem iz figovega perja, ker figovo perje je simbol sramežljivosti in sladkosti. Vi ste bili vedno ponižen in sramežljiv, niste nikomur svojih prelepih poezij vrivali in glas vsake vaše pesmi je slajši, nego ktera si bodi tržaška figa. Živio!

Strašni živio-klici so spremljevali te besede od vseh strani, možnarji so treskali, godci so zagodli in pevci so zapeli „ljubimo te, naša dika“. — Zadnji žarki solnca so se vpirali v Boštjanov rdeči plašč. Marsikteremu bi se bil zdel Nikodem v tem položaji kakor ban Jelačić 1848. leta pri inštalaciji na Markovem trgu v Zagrebu, drugim spet — si parva licet componere magnis — kakor „ecce homo.“ Meni se je videl kakor oživljeni rdeči „!“, kterege mu je umetniški odbor iz Dunaja na hrbtu njegove prošnje poslal.

(Dalje prihodnje leto.)

Popis poroke zunaj cerkve,

kakor nam jo vprihodnje namerava večina dunajskega državnega zbora.

Po tej postavi, ako po nesreči obveljá Megerlov predlog, ne bo treba več poroke v cerkvi, in zakon odpade iz vrst sv. sakramentov. Župan bo poročal v svoji kancelii; če pa kancelije nima, v svoji koči ali na kakem podu. — Naš župan Bincelj nima kancelije, tedaj kar naravnost v svoji koči poroča; radovedna njegova žena stoji pri durih; trije njegovi otroci se valjajo po tleh, pes leži pod mizo, mačka pa gode za pečjó. Župan Bincelj stoji naslonjen na mizo, na kateri je bokal vina in fajfa, v rokah drži „šrifto“; pred njim

stojita ženin in nevesta, za njima starašini. Tako si mislite poročišče, in čujte, kako župan poroča.

Župan Bincelj (sam pri sebi:) Pasja vera! tem se pa mudí sè ženitvijo; cele pol ure so prišli poprej, kakor sem mislil; rad bi ga bil še en poliček švrknil, da bi bil malo več korajže dobil; saj to ni kaka kaj bodi reč, če človek v mojih letih mora skušati, kako bo poročal! (glasno k ženinu in nevesti): Le še malo potrpite; še nisem prav pripravljen za poroko! (k ženi svoji): Jera, poglej v kuhinjo, da se klobasa ne prismsodí. (K ženinom): No, tako! zdaj pa le stopita pred me, pa pametno se držita, če bi mi tudi kaka neumna beseda všla; saj je poglavitna reč le ta, da vaji kot zaročenca v protokol zapišem. (K ženi svoji): Jera! za božji čas! tak spravi Miciko in Tončeka ven, da se mi pod nogami ne valjata! (K ženinom): Ne zamerita tem paglovcem; pa se bota že tudi tega navadila, kader bosta mož in žena. Tedaj poslušajta! — Pa kaj sem hotel brž reči? Kako je vendar človek pozabljiv! A — že vem: Ti, ženin Štefan, si mojo Liziko precej dolgo za nos vodil, — pa naj bo! — Tebi, nevesta, bi bil pa tudi svetoval, da bi bila še par let čakala in mojega Janeza vzela. Pa kar je, to je! — Tedaj začnimo v imenu Božjem! Ne, ne, v imenu božjem — tako je bilo popred, ko sem še jez ženin bil; pri vaji moram že reči: v imenu postave. Zdaj pa le poslušajta, kar vama bom iz te šrifte bral (si briše oči) — ne vem, ali je letošnji yipavec tako močan ali kali, da mi je vse oči vzal. Čakajta enmalo: klin s klinom! (nastavi vinsko flaško). No, zdaj bo pa že šlo. Tako, ženin Štefan: ali ostaneš pri svoji volji? (brene na stran, ker se mu dečka spet pod nogami valjata) Ne zamerita, v zakonu že ni drugač. — Tako, Štefan: povej, ali ostaneš pri svoji volji? (mrda z nosom): kaj pa tako smrdí? Jera, glej glej, morebiti se je klobasa zasmodila? — — Na, za Božjo voljo, predno ta dva vkup spravim — gospod fajmošter bi bili že tri pare poročili. Tedaj, ženin Štefanček: ali ostaneš pri volji svoji? — — — in tako je ponavljal ves raztreseni župan še večkrat vprašanja; nazadnje je vendar poroko izsušmaril po postavi in zaročenca v protokol zapisal. (Ves moker si briše pot s čela). No, to je bilo delo! raji grem drva sekati. Ne bil bi verjel, da je cilno poročanje (hotel je reči civilno) tako pèkvato delo! — Tako, zdaj sta od mene poročena; al vaji bodo tudi vaši sosedje za možá in ženo imeli, ne vem. Glejta, kako bota izhajala. Žegna vam ne morem dati, ker ta je zoper mojo „šrifto.“ Le samo to vama rečem: Dobro gospodarita, da bota na tanko odrajtovala davke; kajti to je prvo, vse drugo je nič. Če pa kdaj drug za družega ne marata, ni treba, da bi spet k meni hodila zavoljo ločitve. Nekdaj je sicer veljalo to, da „človek ne smé ločiti, kar je Bog sklenil“, po novi postavi se pa pravi: kar človek skup spravi, to tudi človek lahko saksebi dene. In tako, z Bogom! — Stojta: še nekaj! Če hočeta, da vaji tudi gospod fajmošter poročé, nimam nič zoper to; škodovalo vama ne bo, treba pa tudi ni po postavi. Tedaj srečno! — (Svatje se poslovijo.) Jera! prinesi mi klobaso; saj vem, da je že vsa zasmojena zavoljo te prismojene poroke. Še tega se je županom manjkalo! Po „N. Geiss.“

Dopisi.

V Celji 20. dec. (Iz narodne čitalnice.) V nedeljo 29. dne t. m. bode občni zbor čitalnice naše. Red glavne te skupščine je: 1) Govor ravnatelja. 2) Razlaganje računov. 3) Posvetovanje o naročbi časopisov. 4) Prodaja nekterih časopisov. 5) Nasveti posameznih društvenikov. 6) Volitev novega odbora. Občni zbor se začne ob 5. uri. Po dokončanem zboru ob 7. uri

zvečer pa bode glediščina igra „Ultra“ in po tej tombola. — Ob enem naznanjamo načrt veselice v dvorani narodne čitalnice celjske v zimskem času leta 1868, in sicer: 12. januarja tombola in ples; 26. januarja veliki ples; 2. februarja v spomin Vodnika glediščina igra in ples; 16. februarja veliki ples; 8. marca glediščina igra in tombola; 29. marca glediščina igra in tombola. Začetek vsake veselice ob 7½ uri zvečer. Opomba. Vsaki torek in petek je streljanje s pušicami na tarčo. Vse druge veselice se bodo v posebnih listih oznanovale. V Celji stanujoči, ki niso v čitalnico vpisani, naj se ne vpeljujejo. O d b o r.

Od Savine. — Na dan sv. Lucije popoldan ob 3. uri smo k grobu spremili c. kr. okrajnega predstojnika celjskega g. Janeza Lichteneggerja. Kratka pa huda bolezen je njegovo čvrsto truplo v malih dneh razdrlo, ter njegovo življenje v najlepši možki dôbi 53. leta pokončala. Sprevod je bil slovesen; prišlo je mnogo prostega ljudstva iz vseh krajev celjskega in bližnjih okrajev spremiti truplo rajnega na kraj pokoja; vse civilne oblasti z vojaškimi častniki skupaj so povišale njegovo častno spremstvo, med kterimi je tudi bil sedaj tukaj med Slovenci stalno bivajoči ban hrvaški baron Josip Sokčević. Naj konečno dodam zgodbo, ktera naj razjasni marsiktere, morebiti krive pojme o značaji pokojnega, ki mu ob enem utegne biti najlepši spomin, ki ga polagamo na njegov prerani grob, in njegovim uradniškim tovaršem v živ izgled. Koncem meseca septembra t. l. pride rajni predstojnik ob priliki občinskih volitev tudi v občino N. svojega uradnega okraja kakor vladni poverjenik. Pri volitvi se je sam ponudil za bilježnika, da bi vodil volilni zapisnik. Po dokončani volitvi začne k veselemu začudenju vseh pričujočih odbornikov v lepi slovenski besedi tako-le odbor nagovarjati, držeč v roki v pravilnem slovenskem slogu sestavljeni zapisnik: „Slavni odbor! Do zdaj so se vsa uradna opravila po nemški obravnavala; ker so pa naš presvitli cesar že večkrat ravnopravnost vseh jezikov svojih narodov slovesno oklicali; ker vaši državni poslanci na Dunaji zmirom tirjajo, naj se enkrat z vami v maternem jeziku uraduje; ker so že tudi slični ukazi od visokega ministerstva dani; ker se od vseh strani toži, da le uradniki izpolnitev teh tirjatev ovirajo, sem jez, da me ne bode ta pravična graja zadela, vašemu slovenskemu zboru slovenski zapisnik sestavil, da ga bode vsakdo lahko razumel in z dobro vestjo podpisati mogel.“ Potem je prebral zapisnik in po slovenski prisego vzal od župana in 3 svetovalcev. Ker je pa en svetovalec bil trd Nmec, pretolmači mu predstojnik zapisnik po nemški, rekši: „Entschuldigen, wir sind in einer slovenischen Gemeinde.“ To vse je sicer malenkost, — al gledé na to, kako se drugod uradniki ustavljajo pravicam Slovencev, je vendar to cvetlica na grob pokojnemu.

Iz Ljutomera 20. dec. — d — Sredi januarja prihodnjega leta se bode po novi društveni postavi pri nas, ki smo na meji Magjarov in Nemcev, čitalnica odprla. Potrebovala bode izdatne in tehtne podpore, da se bode mogla pristojno vzdržati. Vabimo toraj narodnjake vseh stanov, da bi mnogobrojno kakor udje k čitalnici pristopili, posebno se pa obračamo do vas možje kmečkega stanu iz ljutomerskega in ormuškega okraja, da bi bili vi krepka in čvrsta podpora našej mladi gojenki! Začasni odbor.

Iz Solkana 14. dec. — Splošno je bilo veselje, ko smo pred nekimi tedni videli priprave, ki jih je delal naš nevtrudljivi čitalnični odbor, da bi naša čitalnica slavno obhajala spomin neumrlega slovenskega pesnika Franceta Prešerna, in željno je vsak pričakoval dne 8. dec. meseca, ki je bil za to svečanost